

ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการขยะของประชาชนในเขตชุมชนบางแก้ว
เทศบาลเมืองอ่าวทอง จังหวัดอ่าวทอง

Factor in Garbage Management of people in Bang kaeo Community,
Mueang Ang Thong Municipality, Ang Thong Province

ฉันทพิชญา อุ่นรอด
โครงการสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
6414880036@rumail.ru.ac.th

Chanthapichaya Aunrod
Interdisciplinary projects for local development Master of Political Science Program
Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University
6414880036@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการขยะของประชาชนในชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่าวทอง จังหวัดอ่าวทอง มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษากระบวนการในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่าวทอง จังหวัดอ่าวทอง (2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่าวทอง จังหวัดอ่าวทอง การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพประชากรและกลุ่มศึกษาเป็นผู้บริหาร พนักงานในเทศบาลเมืองอ่าวทองและประชาชนในชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่าวทอง จังหวัดอ่าวทอง รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมถึงการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่าง ๆ

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบางแก้ว มี 3 ปัจจัย ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านผู้นำ 2) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และ 3) ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม จนสามารถทำให้ปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไข และเป็นแนวทางในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ประสบความสำเร็จนี้ ทำให้ชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง ได้รับการยกย่องและยอมรับจากหน่วยงานต่าง ๆ

คำสำคัญ: ผู้นำ, กระบวนการจัดการขยะ, การมีส่วนร่วม, สังคมและวัฒนธรรม

ABSTRACT

The study of Factor in Garbage Management of people in Bang kaeo Community, Mueang Ang Thong Municipality, Ang Thong Province has two objectives, that is, (1) to study processes of the of people in Bang kaeo Community, Mueang Ang Thong Municipality, Ang Thong Province garbage management and (2) to analyze factors in garbage management of this community. The study was a qualitative research in population. A group of the executive, employees of Ang Thong Municipality and people living in the Bang kaeo Community was selected for this case study. They were interviewed to provide insight into the research questions. Non-participant Observation and documentary research were used to analyze realistic phenomenon and linking data's compositions.

The results of the study were about three factors leading the Factor in garbage management process of people in Bang kaeo Community, Mueang Ang Thong Municipality, Ang Thong Province. (1) The community leader has endeavors, capabilities, and strong commitment to the community. (2) All people in the community have long, strong and close collaboration, together with external support of organizations. (3) Social and Culture including trust and community relations can be a powerful asset. Due to the people have lived in the community for long time and mostly, As a result of these, the Bang kaeo Community Mueang Ang Thong Municipality, Ang Thong Province. was successful in terms of the garbage management, got rewards, and where was widely accepted by organizations and agencies.

Keywords Leadership, Garbage Management, Collaborative management, Social and Culture

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แนวโน้มของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศของไทย มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกปี ตลอดระยะเวลากว่า 10 ปีที่ผ่านมา โดยในปี พ.ศ.2562 มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น 23.93 ล้านตัน และมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอย 103 กิโลกรัมคน/วัน ในขณะที่ พ.ศ. 2562 มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเพิ่มขึ้นเป็น 27.06 ล้านตันและมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอย 1.4 ตัน/วัน ซึ่งหากพิจารณาถึงกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยแล้ว พบว่า อัตราขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้องมีอัตราเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และกระบวนการในการคัดแยก การจัดเก็บ การรวบรวมและการเก็บขนยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้เกิดปัญหาขยะตกค้างซึ่งเกิดจากประชากรที่เพิ่มมากขึ้น การขาดจิตสำนึกของประชาชน การพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงการพัฒนาทางเทคโนโลยี และแนวโน้มการบริโภคของประชากรที่เพิ่มสูงขึ้น โดยวิกฤติปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นนี้ จำเป็นที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและกรมควบคุมมลพิษ, 2562, น.1)

ขยะเป็นปัญหาสำคัญของมาก สหประชาชาติได้เข้ามาเป็นหน่วยงานกลางที่ประสานความร่วมมือของประเทศต่าง 1 ในการแก้ไขปัญหาขยะกันเมืองด้วยการกำหนดให้มีโครงการวันรณรงค์สากลเป็นครั้งแรกในปี 1993 เพื่อเชิญชวนให้ทุกประเทศได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับขยะในชุมชนของตน ทำให้ทุกคน ได้เกิดความตระหนักถึงปัญหาขยะที่มีผลกระทบต่อสุขภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาขยะ การกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชนมีอุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างหนึ่งซึ่งแสดงถึงการขาดความรับผิดชอบของคนไทย คือ ประชาชนมักทิ้งภาชนะที่ให้กับเจ้าพนักงานทำความสะอาดไม่ร่วมมือในการกำจัดและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ การแก้ไขปัญหานี้จึงไม่ควรมองไปที่เรื่องของส่วนรวมเพียงอย่างเดียว แต่ควรมองกลับมาที่ตัวบุคคลเป็นหลักสำหรับแนวทางที่แก้ปัญหaxyกันเมืองในภาคประชาชนนั้นสามารถใช้หลักการ 4R สร้างจิตสำนึกต่อสังคม ได้แก่ 1) ลดการใช้

ลดการบริโภค สินค้าที่ชุมชนเพื่อใช้อย่างประหยัด และใช้ทำที่จำเป็น 2) การซ่อมแซมวัสดุสิ่งของที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพที่ดีใช้งานได้นาน ไม่ต้องทิ้งเป็นขยะ หรือต้องสิ้นเปลืองซื้อใหม่ 3) การใช้ซ้ำ การนำสิ่งของที่ใช้แล้วมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า 4) การนำกลับมาใช้ใหม่ การนำขยะมาแปรรูป เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่

การลดขยะด้วยวิธีการเหล่านี้ จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อคุณภาพชีวิตเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่สูงขึ้น โดยประชาชนควรให้ความสนใจ มีการตระหนักและรับรู้ถึงปัญหาของขยะในสถานการณ์ปัจจุบันและที่จะขยายตัวในอนาคตอีกทั้งหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนควรมีการจัดโครงการรณรงค์พร้อมช่วยเหลือเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาขยะที่เกิดขึ้น (วิกรม กรมดิษฐ์, 2554) จากปัญหาขยะที่เพิ่มจำนวนปริมาณที่มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเห็นชอบ แผนแม่บทในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564) ในคราวการประชุม คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2559 ที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ และได้รับมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหารือร่วมกับกระทรวงมหาดไทยเพื่อจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศในระยะสั้น (พ.ศ. 2559 - 2566) และเร่งรัดการดำเนินงานตามแผน Rode Map การจัดการขยะมูลฝอยและขยะอันตรายที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 ให้เป็นรูปธรรมโดยเร็ว ในการนี้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้หารือร่วมกันกับกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ "ประเทศไทย ไร้อยะ" ตามแนวทาง "ประชารัฐ" ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2559 - 2560) ภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ.2559 - 2561 ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการขยะระยะสั้นของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนโดยทั่วไปให้มีส่วนร่วมในการประเมินการจัดการขยะ เพื่อให้วางรากฐานการดำเนินการจัดการขยะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เป็นแนวทางเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่การเป็นสังคมปลอดขยะ ซึ่งวางอยู่บนแนวคิด 3R - ประชารัฐ คือ การส่งเสริมการจัดการขยะที่ต้นทาง ซึ่งเป็นการจัดการที่ยั่งยืน คือ การลดปริมาณขยะจากแหล่งต้นทาง (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) หรือตามหลักการสามอาร์ (3R) ซึ่งมุ่งเน้นการลดปริมาณขยะใบครัวเรือน ส่งเสริมการตัดแยกขยะจากต้นทาง เป็นการเพิ่มมูลค่าหรือแปรรูปขยะ ซึ่งจะส่งผลให้ปริมาณขยะในภาพรวมทั้งประเทศลดลง ทำให้ปริมาณขยะที่จะต้องเข้าสู่ระบบการกำจัดลดลง และมีการกำจัดที่ถูกต้องเพิ่มมากขึ้นอีกครั้ง ตามแนวคิดเรื่อง "ประชารัฐ" จึง การคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการปัญหา ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน/ประชาถึงภาคการศึกษา และภาคการศาสนา เป็นต้น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและกรมควบคุมมลพิษ, 2559)

จากนโยบายการมุ่งลดปริมาณขยะและการคัดแยกขยะที่ต้นทางและมุ่งสร้างระบบการเก็บขนขยะตามแผนปฏิบัติการ "ประเทศไทย ไร้อยะ" นั้นจะเห็นได้ว่าการเก็บขนขยะนั้นเป็นอำนาจหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา 16 (18 ให้เทศบาล เมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริหารสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในการกำจัดมูลฝอยสิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย จากอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้เองที่มีส่วนร่วมในการลดปริมาณจำนวนขยะลง ถึงแม้ว่า ปริมาณขยะมูลฝอยจะเพิ่มมากขึ้นทุกปี แต่ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ก็มีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนมีความใส่ใจในการดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งกรมควบคุมมลพิษ (2560, น. 14) ได้เสนอผลการประเมินสถานการณ์ขยะมูลฝอยจากการดำเนินโครงการสำรวจข้อมูลขยะมูลฝอยทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2559 โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ พบว่า ในปีพ.ศ. 2559 มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนมากขึ้น ประมาณ 27.06 ล้านตัน หรือประมาณ 74,130 ตันต่อวัน เป็นขยะมูลฝอยที่

จัดเก็บ โดย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินการให้บริการเก็บขยะมูลฝอยชุมชน จำนวน 4,711 แห่ง จาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 7,777 แห่ง พบว่า มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น ทั้งหมด ประมาณ 21.05 ล้านตันหรือประมาณ 57,663 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 78 ของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ โดยพบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่มีการดำเนินการเก็บขน เพื่อนำไปกำจัดทิ้งสิ้น ประมาณ 15.76 ล้านตัน หรือประมาณ 43.173 ตันต่อวัน โดยขยะมูลฝอยชุมชนที่เก็บขยะได้ถูกขนส่งไปยังสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ ถูกต้องประมาณ 9.75 ล้านตัน หรือ 26,721 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 62 ของปริมาณขยะมูลฝอยของชุมชนที่เก็บ ขนได้ ทั้งนี้ ภายใต้สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องจึงมีการคัดแยก ขยะมูลฝอยก่อนนำไปกำจัดทำให้ขยะมูลฝอย ที่เข้าสู่ระบบการกำจัดขยะมูลฝอยมีปริมาณ 9.7 ล้านตัน หรือ 26.721 ตันต่อวันในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ ถูกต้องและใช้งานได้จำนวน 328 แห่ง

การจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันมีกฎหมายหลายฉบับที่กำหนดให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเพื่อให้เกิดความสมดุล และเพื่อรักษา คุณภาพของสิ่งแวดล้อมในชุมชน ดังในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 "ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบ การบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง" และตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 79 กำหนดไว้ว่า "รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ สงวน บำรุงรักษาและใช้สาธารณะประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน" มาตรา 290

"เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม"

สำหรับการปกครองรูปแบบเทศบาล ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งนอกจากบทบาท หน้าที่ในการกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสียตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 แล้วยังมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภา พ.ศ.2537 ที่กำหนดให้เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ต้องทำใน เขตเทศบาลตามมาตรา 67 (2) เทศบาล มีหน้าที่รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล จากอำนาจหน้าที่นี้ประกอบกับนโยบายการจัดการขยะของกรมส่งเสริมการ ปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องการให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการขยะของชุมชน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เทศบาลจะต้อง เข้าใจมีต่อสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ต้องสร้างความเข้าใจกับประชาชนในชุมชน เกี่ยวกับกระบวนการจัดการ มูลฝอยในชุมชน เริ่มต้นตั้งแต่การทิ้งมูลฝอยไปจนถึงขั้นตอนของการกำจัดมูลฝอยในขั้นตอนสุดท้าย กระบวนการ ดังกล่าวจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากประชาชนในชุมชน ซึ่งกระบวนการจัดการ

ขยะมูลฝอยที่เกิดจากชุมชนนั้นจะมีจุดเริ่มต้นมาจากการทิ้งขยะมูลฝอยในครัวเรือนเป็นอันดับแรก เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ในการจัดการขยะ ดังนั้น เทศบาลจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมแก่ประชาชนให้มากที่สุด หากต้องการจัดการกับปัญหาขยะ ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุดและปัญหากระบวนการจัดการขยะจากประชาชนในพื้นที่ ต้องมีการทำความเข้าใจ ให้ความรู้ถึงผลกระทบที่เกิดจากขยะมูลฝอยกับประชาชน รวมถึงหากเมื่อประชาชนมีการดำเนินการตามกระบวนการจัดการขยะแล้ว จะได้รับประโยชน์ใดบ้าง

เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทองเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อเป็นการสร้างสุขลักษณะที่ดี ลดปัญหา สภาพแวดล้อมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบด้านสุขภาพให้กับประชาชนในระดับครัวเรือนและระดับชุมชน ลดปัญหาปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงเป็นการสร้างสุขนิสัยที่ดีแก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะภายในครัวเรือนร่วมกับปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการขยะของประชาชนในเขต ชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง จึงได้มีการจัดโครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะในรูปแบบของการจัดกิจกรรมขึ้นภายในชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง ทั้งในส่วนของการให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกประเภทขยะ และการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ การกำจัดขยะแต่ละประเภทให้ถูกวิธี จากการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในเขตปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการขยะของประชาชนในเขต ชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัย มีโอกาสและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับพนักงานส่วนเทศบาล ตลอดจนประชาชนในพื้นที่ให้ความสนใจและความร่วมมือในกิจกรรมเป็นอย่างดี จากการปฏิบัติงานในกิจกรรมดังกล่าวและจากการศึกษางานวิจัยของ ปภาวรินทร์ นาจำปา (2557, น. บทคัดย่อ) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดสรุปได้ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก งานวิจัยของสมาน กาบมาลา (2555, น. บทคัดย่อ) พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับน้อยในขณะที่เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการกำจัดขยะกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับปานกลาง งานวิจัยของสุภรักษ์ นิตฉวี (2555, น. บทคัดย่อ) พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนตำบลประณีต โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผน ด้านการลงทุนและปฏิบัติงาน ด้านการติดตามประเมินผลและต้นเหตุของปัญหาและสาเหตุของปัญหาตามลำดับ จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้วิจัย มีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการขยะของประชาชนในเขตชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง ในระดับใด ในด้านใดบ้าง เพื่อจะได้นำข้อมูลที่เกิดจากการวิจัยในครั้งนี้มาพัฒนาและเสริมสร้างการพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษากระบวนการในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการขยะของชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและสัมภาษณ์ผู้บริหารและพนักงานของเทศบาลเมืองอ่างทอง ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง มีขอบเขตการศึกษาวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหาในการวิจัย ได้แก่

- 1) กระบวนการจัดการขยะ
- 2) ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม
- 3) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม
- 4) ปัจจัยด้านผู้นำ

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มศึกษา

กลุ่มศึกษาที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการขยะของประชาชนในเขตชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง คือ ผู้บริหารและพนักงานของเทศบาลเมืองอ่างทอง ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในพื้นที่ ชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการขยะของประชาชนในเขตชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง ระยะเวลาตั้งแต่ช่วงเดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.2565

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการจัดการขยะของประชาชนในเขตชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมือง อ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
2. ข้อมูล สารสนเทศที่ได้เป็นข้อมูลวางแผนพัฒนาและจัดการขยะ ในการจัดการขยะของชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

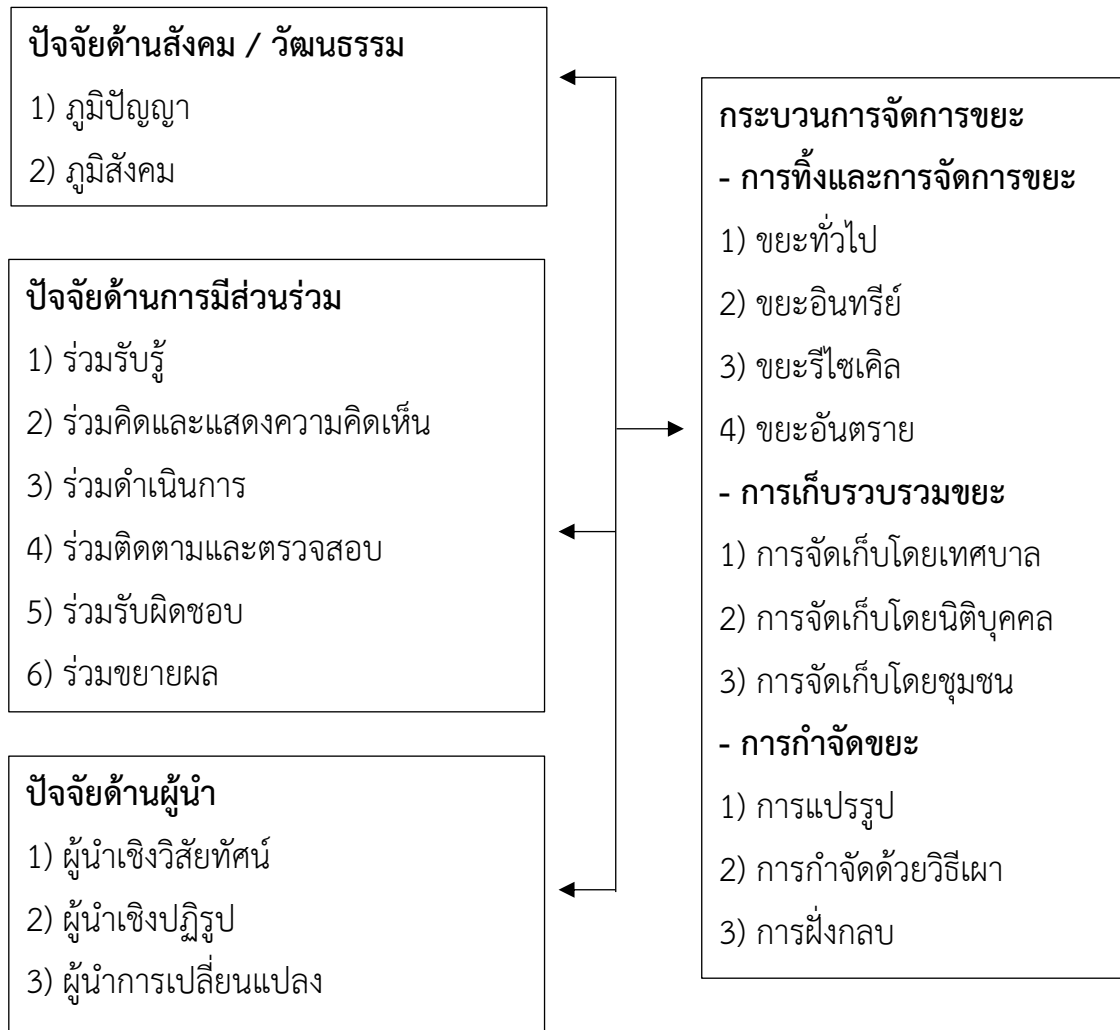
แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการขยะของประชาชนในเขตชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยทำการศึกษาและทบทวนวรรณกรรม เพื่อให้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1.แนวคิดเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอย
- 2.แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3.บริบทของชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
- 4.แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำ
- 5.แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 6.แนวคิดเกี่ยวกับทุนทางสังคม
- 7.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิด

การศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชน ของชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะของประชาชนในเขตชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อตอบคำถามและโจทย์การวิจัย ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูล เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

รูปแบบการวิจัย

แบบการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะของประชาชนในเขตชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมือง อ่างทอง จังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยทำการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งจะทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูล โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการศึกษา 2 วิธี ดังนี้

1. ดำเนินการวิจัยและทบทวนวรรณกรรม เป็นการศึกษาค้นคว้าและการเก็บรวบรวมข้อมูล หนังสือ เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสืบค้นข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูล ประกอบเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In Depth Interview) เพื่อให้ทราบถึงคำตอบอย่างละเอียดครบถ้วน มีความหลากหลายในด้านต่าง ๆ ของการบริหารจัดการขยะของประชาชนชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง กระบวนการบริหารจัดการขยะรวมถึงปัจจัยของการบริหารจัดการขยะของประชาชนในเขตชุมชนบางแก้ว

ประชากรและกลุ่มศึกษา

ซึ่งประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและพนักงานของเทศบาลเมืองอ่างทอง ผู้นำชุมชนและประชาชนชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

กลุ่มศึกษาที่ผู้วิจัยได้เลือก มีจำนวน 10 คน โดยใช้ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้มีทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ในการทำงาน จำแนกออกเป็นกลุ่ม ได้แก่

1. ผู้บริหารและพนักงานของเทศบาลเมืองอ่างทอง
 - กลุ่มที่ 1 ฝ่ายการเมือง / การบริหาร ผู้ให้ข้อมูล มีจำนวน 2 คน ประกอบด้วย
 - 1) นายกเทศบาลเมืองอ่างทอง จำนวน 1 คน
 - 2) รองนายกเทศบาลเมืองอ่างทอง จำนวน 1 คน
 - กลุ่มที่ 2 หัวหน้าส่วนราชการ ผู้ให้ข้อมูล มีจำนวน 2 คน ประกอบด้วย
 - 1) ปลัดเทศบาลเมืองอ่างทอง จำนวน 1 คน
 - 2) หัวหน้าสำนักเทศบาล จำนวน 1 คน
2. ผู้นำชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
 - 1) ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน
 - 2) สมาชิกชุมชนบางแก้ว จำนวน 1 คน
3. ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นรายบุคคล จึงใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลแบบปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นออกมาได้อย่างเป็นอิสระ แต่ให้ได้มาซึ่งข้อมูลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ จึงใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบ่งหัวข้อออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ประเด็นคำถามกระบวนการจัดการขยะของประชาชนชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย 4 ด้าน
2. ประเด็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารจัดการขยะของประชาชนชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย 3 ด้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนทุกด้าน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตขอความอนุเคราะห์ในการเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาและวิจัย ถึงนายกเทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
2. เตรียมความพร้อมในการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นสัมภาษณ์และข้อกำหนดไว้ล่วงหน้า
3. ติดต่อนัดหมายผู้ให้สัมภาษณ์ และทำความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายในการวิจัยให้ถูกต้องตรงกัน พร้อมกำหนดนัดหมายวันและเวลาในการสัมภาษณ์
4. เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์
5. ดำเนินการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการจดบันทึกจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) และการบันทึกเสียงสัมภาษณ์อีกครั้งภายหลังเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์
6. ตรวจสอบข้อมูล ความถูกต้อง สมบูรณ์ของผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์
7. ผู้วิจัย รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แล้วนำมาวิเคราะห์ พร้อมทั้งแยกประเด็นจับประเด็นบางคำที่ไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยออก เพื่อให้ข้อมูลนั้นเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ได้จัดกระทำข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ของผู้ให้สัมภาษณ์มาจัดลำดับข้อมูลที่สำคัญแต่ละคน เพื่อให้สามารถจำแนกข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ
2. นำข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์มาวิเคราะห์ ร่วมกับข้อมูลทางเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎี บทความเชิงวิชาการและผลงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อนำมาสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปสู่การเขียนรายงานสรุป
3. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ ร่วมกันอย่างเป็นระบบมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกันเพื่อแสดงความสำคัญของข้อมูลให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นตามข้อเท็จจริงทั้งในเชิงเหตุผลและเขียนรายงานสรุปตีความตามหลักวิชาการ รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยด้วยพรรณนา การบรรยายถึงการบริหารจัดการขยะของประชาชนชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง เพื่อชี้ให้เห็นถึงกระบวนการจัดการขยะและปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการขยะของประชาชนในเขตชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

บทสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. กระบวนการจัดการขยะของประชาชนในเขตชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการขยะของประชาชนในเขตชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง พบว่า กระบวนการจัดการขยะของประชาชนในเขตชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยของชาวชุมชนบางแก้ว ส่งผลให้ขยะในชุมชนลดลงมากกว่า 1200 กิโลกรัมต่อวันลดเหลือเพียงประมาณวันละ 100 กิโลกรัม ต่อวันเท่านั้น ทำให้สิ่งแวดล้อมและสภาพความเป็นอยู่มีความสะอาด เกิดสุขภาวะที่ดี เกิดองค์ความรู้ ในการจัดการขยะมูลฝอยสามารถนำสิ่งที่ไม่ใช่ประโยชน์และกำลังจะกลายเป็นขยะให้กลับมามีคุณค่า สามารถสร้างประโยชน์ได้อีกครั้ง มีการนำองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้จากการปฏิบัติจริงมาถ่ายทอดให้กับผู้ที่มีความสนใจได้อีกยังสามารถสร้างจิตสำนึกสาธารณะในการร่วมกันแก้ไขปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อม ชุมชน โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น โครงการคัดแยกขยะในครัวเรือน กิจกรรมทอดผ้าป่า ขยะรีไซเคิล กิจกรรมถนนปลอดถัง กิจกรรมหิ้วถุงผ้าไปตลาดซึ่งกิจกรรมเหล่านี้สามารถสร้างจิตสำนึกที่มาร่วมกันในการจัดการขยะของชุมชนเพื่อให้เป็นชุมชนที่ปลอดจากขยะจากการร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เกิดความคุ้นเคยและกลายเป็นพฤติกรรมเป็นประจำตัวมีการส่งต่อไปถึงบุตรหลานด้วยการสอน ร่วมกับการทำให้ผู้เป็นแบบอย่างสิ่งนี้เป็นจุดสำคัญจะทำให้เกิดความ

ต่อเนื่องและพัฒนาให้เป็นความ ยั่งยืนได้นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดความสามัคคีในชุมชนซึ่งสามารถนำสิ่งนี้ไปใช้ในการแก้ปัญหาอื่น ๆ ของชุมชนได้อีกด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ ศึกษา เรื่อง มิติใหม่ชุมชนไทยไร้ถังพบว่าหน่วยงานรัฐมีการ ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทุกเพศทุกวัย ทิ้งขยะลดลง แต่ไม่ได้คิดว่าขยะที่อยู่ในถังจะถูกนำไปรวบรวมเพื่อทำลายและสร้างมลพิษให้กับลูกหลานในอนาคต ดังนั้นจึงต้องมีวิธีคิดแบบใหม่คือ ต้องนำถังขยะออกจากบ้าน ซึ่งเป็นมิติความคิดแบบใหม่ ต้องสร้างชุมชนที่มีความสวยงามมีภูมิทัศน์ที่น่ามอง อันดับแรกคือ การลดปริมาณขยะในครัวเรือน โดยการไม่สร้างขยะออกสู่สาธารณะและธรรมชาติอะไรที่ไม่ใช่ขยะไม่ควรทิ้งเพราะขยะเหล่านี้สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ ด้วยวิธีที่เรียกว่า รีไซเคิล ชุมชนไทยไร้ถังเป็นแนวทางในการบริหารจัดการขยะที่สามารถทำให้ชุมชนสามารถบริหาร จัดการขยะได้อย่างยั่งยืน ขั้นตอนสำคัญมี 4 ขั้นตอน 1) การสร้างการยอมรับการเปลี่ยนแปลง 2) การระดมการสนับสนุนจากชุมชน 3) ดำเนินการเปลี่ยนแปลง 4) สร้างขีดความสามารถในการ เปลี่ยนแปลงการถอดถอนถังออกจากชุมชน จึงมีใช้ถังเพียงรูปธรรม แต่ถังที่จะต้องถอดถอนออกไป คือถังที่เป็นนามธรรม คือ สภาพจิตใจที่เจริญของคนในสังคม ที่ไม่สร้างสิ่งแปลกปลอมเข้าไปใน ธรรมชาติ และควบคุมสิ่งแปลกปลอมที่เราจำเป็นจะต้องใช้ มิให้ส่งผลกระทบต่อธรรมชาติ ดังนั้นจาก ถอนถังขยะออกจากชุมชนมิใช่ที่เราไม่มีถังขยะ แต่ขยะต้องเป็นขยะจริง ๆ ทุกครั้งที่คิดจะซื้อของ ด้วยการเลือกซื้อของโดยคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยของบรรจุภัณฑ์ เช่น บรรจุภัณฑ์ที่เป็นกล่องกระดาษ หรือกระป๋องสามารถนำกลับไปรีไซเคิลได้ และควรลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกด้วย โดยการใช้ถุงผ้า แทน เลี่ยงผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วทิ้ง เพื่อลดปริมาณขยะและช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรของโลกได้อีกทางหนึ่ง ลดปริมาณการจับจ่ายของใช้ และการซื้อของมือสอง เหมือนเป็นการหมุนเวียนของที่ยังใช้ประโยชน์ได้กลับมาใช้อีกครั้ง

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการขยะของประชาชนในเขตชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมือง อ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

จากการวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการขยะของประชาชนในเขตชุมชนบางแก้ว เทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง จะเห็นได้ว่าการพัฒนาและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมระดับชุมชนของสังคมไทย ค่อนข้างมีความชัดเจนถึงบทบาทของผู้นำท้องถิ่น ซึ่งมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมด้านการจัดการขยะและการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ผู้นำจะทำหน้าที่หลายด้านประกอบกัน จากความเคารพ ความไว้วางใจที่มีมาอย่างยาวนาน ทำให้ผู้นำยังคงมีบทบาทในการดำเนินชีวิต และเป็นแบบอย่างของคนในชุมชน กระบวนการจัดการขยะโดยชุมชนที่ประสบความสำเร็จเกิดจากผู้นำที่เข้มแข็งและเสียสละมุ่งมั่นตั้งใจจริงในการทำงานให้กับชุมชน ในด้านความร่วมมือ ชุมชนท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านเทคโนโลยีพื้นบ้านระหว่างชุมชนกับหน่วยงานวิจัยต่าง ๆ โดยหน่วยงานของรัฐในระดับท้องถิ่นเข้ามามีบทบาท

ในการเชื่อมโยงทั้งสองส่วนเข้าด้วยกันทำให้สามารถรับรู้ความต้องการที่แท้จริงเพื่อให้เกิดการคิดร่วมกัน การมีส่วนร่วม ของชุมชนจึงเป็นก้าวสำคัญในการพัฒนาเครือข่ายของชุมชน ทำให้เกิดพลังร่วม ซึ่งการดำเนินงานโดยชุมชนใดชุมชนหนึ่งอาจไม่เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงต้องมีการรวมตัวกันของเครือข่าย หรือพัฒนาให้เกิดความเข้มแข็ง ส่งผลให้การปฏิบัติกิจกรรมหรือ โครงการต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีพลัง สามารถทำให้เกิดความสำเร็จได้โดยง่าย การให้สมาชิกในชุมชน ร่วมเสนอกิจกรรมและโครงการเพื่อดูแลรักษาและพัฒนาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชน และมีส่วนร่วมใน กระบวนการดำเนินโครงการ ตั้งแต่การตัดสินใจโครงการ การดำเนินโครงการ การประเมินผล โครงการด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงการให้ความสำคัญกับความคิดเห็นและความต้องการของคนในชุมชน จากการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะช่วยให้ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการร่วมกันตัดสินใจทั้งผลกระทบทางบวกและผลกระทบทางลบ รวมถึงการนำวิถีชุมชน ทูตทางสังคม ที่มีในชุมชนเป็นตัวเชื่อมในการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านการจัดการขยะ มูลฝอยและการรักษาสิ่งแวดล้อม ร่วมกับการสร้างจิตสำนึกที่ดีในชุมชน ซึ่งทำให้การขอความร่วมมือ กับทางชุมชนเป็นเรื่องที่ง่ายขึ้น ผู้นำชุมชนควรแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอก ทั้งหน่วยงานที่อยู่ในพื้นที่ และหน่วยงานส่วนกลาง ซึ่งจะทำให้การจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิทยา วัชรโรทัย พบว่า กระบวนการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเมืองแกลง เริ่มต้นจากการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับความรู้เรื่องการคัดแยกขยะจากครัวเรือน เทศบาลมีการคัดแยกขยะและการส่งเสริมให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องในองค์กรพัฒนาศักยภาพตนเองด้าน การจัดการขยะ มีการวางเป้าหมายในการจัดการขยะมูลฝอยและใช้ยุทธศาสตร์เป็นตัวขับเคลื่อน โดยใช้ระบบ ISO 14001 ในการทำงาน ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่เป็นตัวกลางประสานการทำงานระหว่าง เทศบาลกับประชาชน ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และมีการคิดอย่างเป็นระบบ สร้างความกระตือรือร้นในการ บริหารจัดการขยะ มีการแบ่งงานกันทำอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จำลอง โพธิ์บุญ พบว่า เทศบาลนครพิษณุ โลกประสบความสำเร็จในการจัดการสิ่งแวดล้อมสูงมากทั้งด้านการจัดการขยะและด้านอื่น ๆ ปัจจัยที่ภายในที่มีผลต่อความสำเร็จใน การจัดการสิ่งแวดล้อมคือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนมีความมุ่งมั่นเสียสละและให้ความสำคัญกับการสร้างประโยชน์ให้ชุมชน มีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอมีการกำหนดผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจนมีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่มุ่งการสร้างเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่มีการพัฒนาบุคลากรและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการจัดการสิ่งแวดล้อมปัจจัยภายนอกที่สำคัญคือได้รับความร่วมมือจาก ชุมชนจากหน่วยงานวิชาการจากต่างประเทศและความร่วมมือจากหน่วยงานราชการ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง บทเรียนสำคัญสำหรับผู้บริหาร คือการมีวิสัยทัศน์ การให้ความสำคัญกับการจัดการ สิ่งแวดล้อมการให้ความสำคัญกับ

ทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมการส่งเสริมการมีส่วนร่วม การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาครั้งนี้

1.1 ชุมชนควรพัฒนาการจัดการขยะชุมชนในรูปแบบอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น ธนาคาร ขยะรีไซเคิล เพื่อเป็นจุดเรียนรู้ให้กับเยาวชนในชุมชนและชุมชนข้างเคียง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้วิธีการคัดแยกขยะ ทำให้ทราบว่าการแยกขยะและการรีไซเคิลก่อให้เกิดประโยชน์อย่างไร นอกจากนี้ยังได้ เรียนรู้วิธีการดำเนินการของธนาคารและเรียนรู้ถึงการเก็บออมอีกด้วย

1.2 ควรมีการแลกเปลี่ยนดูงานระหว่างชุมชนในหลาย ๆ รูปแบบเพื่อให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ร่วมกับการจัดวิทยากรที่ประสบความสำเร็จมาบรรยายถึง เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้ประสบความสำเร็จด้านแปรรูปขยะมูลฝอยและประดิษฐ์สิ่งของเหลือ ใช้ ซึ่งสามารถทำให้เกิดรายได้ นอกจากนี้จะได้ความรู้เพิ่มแล้วยังสามารถช่วยให้เกิดการกระตุ้นการมีส่วนร่วมและช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนมากขึ้น

1.3 ควรมีการสร้างวิสาหกิจชุมชน โดยการรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชนในการนำ ปุ๋ยหมัก และผลิตภัณฑ์น้ำจุลินทรีย์ ที่ผลิตได้จากขยะอินทรีย์นำไปใส่บรรจุภัณฑ์ให้สวยงามเพื่อนำไป ขายส่งหรือจำหน่ายตามงานแสดงสินค้าต่าง ๆ เพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน

1.4 ชุมชนควรมีการตั้งศูนย์รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชน โดยเฉพาะคน รุ่นใหม่อาจมีแนวคิดที่น่าสนใจ เพื่อให้เกิดการนำเสนอแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในรูปแบบใหม่ ๆ ที่มีความหลากหลายและสามารถนำไปต่อยอดความคิดได้

1.5 ควรมีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนโดยมุ่งที่ระบบความคิดของคนในชุมชน ควบคู่ไปกับการทำกิจกรรม เนื่องจากการวัดความสำเร็จในเชิงรูปธรรมอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ ดังนั้นหากมีการพัฒนาระบบความคิดควบคู่ไปด้วยจะสามารถส่งผลสำเร็จได้ในระยะยาวซึ่งการ จัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบางแก้ว ก็เช่นกัน ส่วนหนึ่งมาจากกระบวนคิดที่ถูกหล่อหลอมมา เป็นระยะเวลาานาน

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นส่วนประกอบสำคัญในการจัดการขยะโดยชุมชน จากชุมชนที่มีลักษณะและมีบริบทที่แตกต่างต่างกัน

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการจัดการขยะโดยชุมชน จากชุมชนอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้ได้แนวทางที่มีความหลากหลายทั้งแนวคิดและวิธีการที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงไป ตามยุคสมัย

เอกสารอ้างอิง

กฐิน สรีมงคล. (2542). การพัฒนาชุมชนและการพัฒนาการเกษตร. เชียงใหม่ : การวิชา

ส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กัณธรนิค กานต์ธนกุล. (2559). การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตเทศบาลตำบล

บางใหญ่อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

กัลยานี อุปราสิทธิ์. (2558). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขต

เทศบาลตำบลสันป่า อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ :มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กรมควบคุมมลพิษ. (2548). แนวทางและข้อกำหนดเบื้องต้น การลดและใช้ประโยชน์

ขยะมูลฝอย. กรุงเทพฯ : กรมควบคุมมลพิษ,

กรมควบคุมมลพิษ. (2549). เกณฑ์มาตรฐานและแนวทางการจัดการมูลฝอยชุมชน

(พิมพ์ครั้งที่ ๑). กรุงเทพฯ : กรมควบคุมมลพิษ,

กรมควบคุมมลพิษ. (2553). โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน

โครงการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย.

สืบค้นจาก http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_public.html.

กรมควบคุมมลพิษ. (2560). รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี

พ.ศ. 2559. กรุงเทพฯ : กรมควบคุมมลพิษ. มหาวิทยาลัยศรีภูมิหาสารคารม"

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2549). การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจร.

กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2549). คู่มือมาตรฐานการจัดการขยะมูลฝอย.

กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2555). มือการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและกรมควบคุมมลพิษ. 2559, **แผนปฏิบัติการ**

"ประเทศไทย"ตามแนวทาง "ประชารัฐ" ระยะเวลาปี 2559- 2560. กรุงเทพฯ :

กรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่นและกรมควบคุมมลพิษ.

กรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อม. (2542). **คู่มือกฎหมายสิ่งแวดล้อมสำหรับประชาชนมลพิษอื่น**

และของอันตราย. กรุงเทพฯ : ศูรสภาฯ.

กรมควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2548). **คู่มือการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน.**

กรุงเทพฯ:กอง ส่งเสริมและเผยแพร่ กองนโยบายและแผนสำนักสิ่งแวดล้อมกรุงเทพมหานคร. (2557). **รัก**

ชุมชนรักษ์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์

แก้วเจ้าจอม

ปาริชาติ วลัยเสถียร, พระมหาสุทิตย์ อบอูน, สุหัตถา วิเศษ, จันทนา เบญจทรัพย์, และ

ชลกาญจน์ ฮาชันนาร. (2543). **เทคนิคการทำงานของนักพัฒนา.**

กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

วรวิทย์ โรมรัตน์พันธ์. (2548). **ทุนทางสังคม.** กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์เดือนตุลาคม

วรวิทย์ โรมรัตน์พันธ์. (2546). **ทุนทางสังคมกระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการสิ่งแวดล้อม.**

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2546). **ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์.** กรุงเทพฯ:บริษัทเซนทรัลเอ็กซ์เพรสอินทร์ชัย

พัฒนพงศา. (2547). **การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐานเทคนิค**

และกรณีตัวอย่าง. เชียงใหม่: สิริลักษณ์การพิมพ์

ไพบุลย์ โพธิ์สุวรรณ. (2552). **มิติใหม่ชุมชนไทยไร้ถัง.** กรุงเทพฯ : ส เจริญ การพิมพ์

วันชัย วัฒนศัพท์ และคณะ. (2551). **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนการตัดสินใจที่**

ดีกว่าโดยให้ชุมชนมี ส่วนร่วม.ขอนแก่น:ศิริภรณ์อ้อฟเซต

วรวิทย์ โรมรัตน์พันธ์. (2548). **ทุนทางสังคม.** กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์เดือนตุลาคม

สมนึก ชัชวาล. (2542). **ของเสียจากครัวเรือนวิถีปฏิบัติและแนวคิดในการจัดการแก้ไข.**

เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์.และ นันทพล กาญจนวัฒน์. (2543). **การมีส่วนร่วมของประชาชนใน**

การจัดการ ขยะชุมชน. กรุงเทพฯ:รายงานการวิจัยสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

สำนักรักษาความสะอาด. (2548). **สถานการณ์ทั่วไปและปัญหาในการจัดการมูลฝอยและ**

สิ่งปฏิกูลในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ

- สำนักสิ่งแวดล้อมกรุงเทพมหานคร. (2556). **คู่มือแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยและ
สิ่งแวดล้อมโดยชุมชน กรุงเทพมหานคร. พิมพ์ครั้งที่1, กรุงเทพฯ:
มาตาการพิมพ์,**
- อรทัย ก๊กผล. (2550). **คู่มือคู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น,
กรุงเทพฯ: เจริญการพิมพ์**
- Clarke, John J. (1957). **Outline of Local Government of the United Kingdom.**
London : Sir Issac. Pitman.
- Cohen, J. M., & Uphopp, N. T. (1980). **Participation's place in rural development :
Seeking clarify through specificity.** n.p.
- Erwin William. (1976). **Participation Management : Concept, Theory, and the
Implementation.** Allana. Georgia : Georgia State University.
- Hinkle, D.E, William, W. and Stephen, G. J. (1998). **Applied Statistics for the
Behavior Sciences.** 4" ed. New York : Houghton Fifteen.
- Johun and Norman. (1980). **"Participation in Rural Development : Seeking Clarity
Through Specificity."** World Development 1980.8.
- Montagu, H.G. (1984). **Comparative Local Government.** London : Hutchinson'
University Library.
- Yamanc, T. (1973). **Statistics an Introductory Analysis.** (3 "ed.) New York : Harper
and Row.